

Парадигмальне моделювання обліково-аналітичного забезпечення звітності зі сталого розвитку сільськогосподарських підприємств

Метою статті є обґрунтування парадигми обліково-аналітичного забезпечення формування звітності сталого розвитку сільськогосподарських підприємств. Визначено внутрішні та зовнішні переваги і недоліки впровадження, складання й оприлюднення звітності сталого розвитку сільськогосподарських підприємств. Розроблено карту внутрішніх та зовнішніх стейкхолдерів сільськогосподарського підприємства за рівнем впливу, інтересу та напрямом формування і використання інформації звітності сталого розвитку. Надано визначення системи управління обліково-аналітичним забезпеченням формування звітності сталого розвитку сільськогосподарського підприємства. Візуалізовано вектор впровадження звітності сталого розвитку у межах цілей та обліково-аналітичних можливостей сільськогосподарських підприємств. На основі проведених досліджень визначено концептуальні рамки національної парадигми звітності сталого розвитку сільськогосподарського підприємства, яка підвищує транспарентність обліково-аналітичного забезпечення процесу формування звітності та процесу управління для власників та менеджерів з однієї сторони, що задовольняє вимоги стейкхолдерів з іншої.

Ключові слова: обліково-аналітичне забезпечення, сталий розвиток, нефінансова звітність, сільськогосподарське підприємство, парадигма бухгалтерського обліку.

О.Г. СОКОЛ

(Таврический государственный агротехнологический университет, г. Мелитополь, Украина)

Парадигмальное моделирование учетно-аналитического обеспечения отчетности с устойчивого развития сельскохозяйственных предприятий

Целью статьи является обоснование парадигмы учетно-аналитического обеспечения формирования отчетности устойчивого развития сельскохозяйственных предприятий. Определены внутренние и внешние преимущества и недостатки внедрения, составления и предоставления отчетности устойчивого развития сельскохозяйственных предприятий. Разработана карта внутренних и внешних стейкхолдеров сельскохозяйственного предприятия по уровню влияния, интереса и направления формирования и использования информации отчетности устойчивого развития. Дано определение системы управления учетно-аналитическим обеспечением формирования отчетности устойчивого развития сельскохозяйственного предприятия. Визуализирован вектор имплементирования отчетности устойчивого развития в рамках целей и учетно-аналитических возможностей сельскохозяйственных предприятий. На основе проведенных исследований определены концептуальные рамки национальной парадигмы отчетности устойчивого развития сельскохозяйственного предприятия, которая повышает транспарентность учетно-аналитического обеспечения процесса формирования отчетности и процесса управления для владельцев и менеджеров с одной стороны, удовлетворяет требования стейкхолдеров – с другой.

Ключевые слова: учетно-аналитическое обеспечение, устойчивое развитие, нефинансовая отчетность, сельскохозяйственное предприятие, парадигма бухгалтерского учета.

* Сокіл Олег Григорійович, доцент кафедри обліку і оподаткування Таврійського державного агротехнологічного університету (м. Мелітополь), кандидат економічних наук, доцент.

Modeling of Paradigm of Accounting and Analytical Support for Agricultural Enterprises' Reporting on Sustainable Development

The purpose of the article is to substantiate the paradigm of the accounting and analytical support to preparation of reports on stable development of agricultural enterprises. It determines internal and external benefits and drawbacks of implementation, preparation and disclosure of reports on stable development of agricultural enterprises. It develops the map of internal and external stakeholders of the agricultural enterprise by the level of influence, interest and the direction of preparation and application of information contained in the stable development reports. It determines the system of accounting and analytical support to preparation of reports on stable development of the agricultural enterprise. It visualizes the vector of implementation of the stable development reports within the objectives and accounting and analytical abilities of the agricultural enterprises. The conceptual frames of the paradigm of the stable development reporting of the agricultural entity, which increases transparency of the accounting and analytical support to preparation of reports and management for owners and managers, on the one part, and meets the requirements of the stakeholders, on the other part, are determined based on research conducted.

Keywords: accounting and analytical support, sustainable development, non-financial reporting, agricultural enterprise, accounting paradigm.

Постановка проблеми. Значення обліково-аналітичного забезпечення для системи управління звітністю сталого розвитку підприємства важко переоцінити. Ці два об'єкти є взаємопов'язані та взаємозалежні. Результативність управління підприємства в значній мірі визначається звітністю і якістю його обліково-аналітичного забезпечення. Значимість звітності сталого розвитку підвищується с переходом до нової економіки – економіки знань. Вимоги до обліково-аналітичного забезпечення звітності сталого розвитку в умовах економіки знань визначаються новим, якісно вищим рівнем управління і прийняття рішень, вибором цільових орієнтирів сталого розвитку, появою нових об'єктів обліку, розкриття інформації про яких в умовах глобального інформаційного середовища забезпечить прозорість компанії та адекватність системи управління процесами створення доданої вартості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемним аспектом обліково-аналітичного забезпечення формування звітності сталого розвитку та шляхам їх вдосконалення присвячені праці багатьох вітчизняних та іноземних учених, серед яких на особливу увагу заслуговують публікації таких дослідників як К.В. Безверхий, А.В. Блакита, Р.С. Поляк, І.П. Васильчук, В.А. Дерій, С. Король, Р.О. Костирко, В.М. Костюченко, Р.Т. Мацьків, Г.О. Москалюк, А.М. Проданчук, О.А. Романенко, С.В. Свірко, С. Адамс та інші.

Не дивлячись на значну кількість публікацій за цією тематикою, проблеми обліково-аналітичного забезпечення формування звітності сталого розвитку сільськогосподарських підприємств залишаються повністю невіршеними.

Метою статті є формування парадигми обліково-аналітичного забезпечення формування звітності сталого розвитку сільськогосподарських підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. На нагальності складання нефінансових звітів задля

доведення суспільству прагнення підприємства дотримуватися принципів соціальної відповідальності наголошує М.А. Проданчук. Звіти деяких компаній демонструють високий рівень підготовки до процедури звітування та відповідальності за подану у звітах інформацію, – зазначає дослідник. Саме соціальна звітність є ефективним інструментом внутрішньої та зовнішньої політики діяльності підприємств, що є основою для розроблення та реалізації стратегічних проектів бізнесу [13, с. 212]. Отже, важливість та пріоритетність формування методологічних засад звітності сталого розвитку сільськогосподарських підприємств не викликає сумнівів, як у емітентів звітності, так і в споживачів даної інформації.

На основі аналізу робіт у сфері звітності сталого розвитку І.П. Васильчук [3], С. Король [6], Р.О. Костирко [8] Р.Т. Мацьків [10], Г.О. Москалюк [11], А.М. Проданчук [13], О.А. Романенко [14], С.В. Свірко [16], нами виокремлено внутрішні та зовнішні переваги впровадження, складання та оприлюднення звітності сталого розвитку сільськогосподарських підприємств:

Внутрішні вигоди:

- + більш глибоке розуміння ризиків і можливостей у сільському господарстві;
- + встановлення зв'язку між фінансової та нефінансової діяльністю;
- + вплив на стратегію управління, політику, а також бізнес-планування;
- + упорядкування виробничих процесів, зниження витрат і підвищення ефективності;
- + бенчмаркінг і оцінка ефективності сталого розвитку в межах законів, норм, кодексів, стандартів ефективності та добровільних ініціатив;
- + запобігання участі в екологічних, соціальних та економічних кризах (структурних змінах рівноважного стану навколишнього середовища);

Бухгалтерський облік

+ порівняння продуктивності всередині організації.

Зовнішні переваги:

+ пом'якшення або реверсування негативних екологічних, соціальних та екологічних впливів;

+ покращення репутації та лояльності до бренду;

+ надання зовнішнім зацікавленим сторонам (стейкхолдерам) можливості оцінити справжню цінність організації – її матеріальні й нематеріальні активи;

+ демонстрація вхідного та вихідного впливу на сталий розвиток сільськогосподарського підприємства.

Звісно, виникають і недоліки формування звітності сталого розвитку сільськогосподарських підприємств:

– звітність стає надто обтяжливою – велика частина поточної критики пов'язана з кількістю показників й оцінок у процесі формування звітності сільськогосподарських підприємств для визначення негативних і позитивних наслідків діяльності організації. Поширена думка, що це проблематично для транснаціональних агрохолдингів і сутужно для невеликих фермерських господарств;

– брак (недостатність) методичних даних – відсутність національних стандартів звітності сталого розвитку в сільському господарстві, як одного з інструментів управління, що сприятиме контролю

ефективності соціальної відповідальності на як на державному, так і корпоративному рівні;

– витрати пов'язані з формуванням звітності сталого розвитку сільськогосподарських підприємств – підготовка, утримання чи залучення сторонніх спеціалістів зі звітності сталого розвитку є вартісною для малих і мікро сільськогосподарських підприємств;

– велика кількість індикаторів – існує багато методик формування звітності сталого розвитку, але для сільського господарства – обмежено;

– юридичні ризики – ризики пов'язані з таксономією річних фінансових звітів;

– «відбілювання» репутації – звіти сталого розвитку можуть не містити негативних результатів впливу на зовнішнє середовище сільськогосподарським підприємством;

– нерозвиненість обліку сталого розвитку, що є фундаментом та аналітично-первинною інформацією для майбутніх звітів зі сталого розвитку;

– можливе незадоволення інформацією всіх користувачів чи стейкхолдерів – деякі користувачі можуть бути свідомо чи ненавмисно вилучені з кола потенційних отримувачів необхідної їм інформації;

– верифікація звітності сталого розвитку – користувачам потрібна не тільки інформація, а й упевненість у її достовірності.

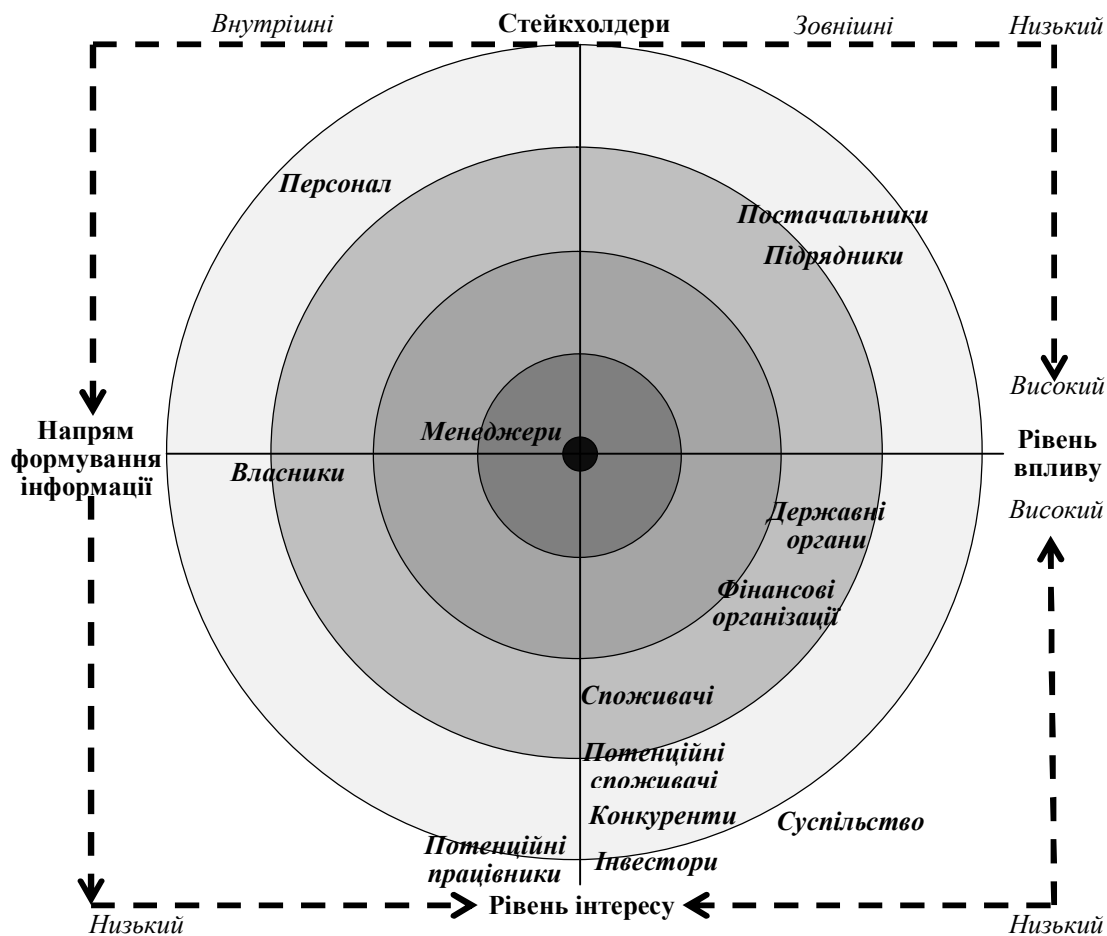

Рис. 1. Карта внутрішніх та зовнішніх стейкхолдерів сільськогосподарського підприємства за рівнем впливу, інтересу та напрямом формування й використання інформації звітності сталого розвитку

Джерело: розроблено автором.

Вищезгадані переваги й недоліки звісно не є остаточними, але їх вплив може бути різним на зовнішнє та внутрішнє оточення сільськогосподарського підприємства (рис. 1).

Розроблена карта стейкхолдерів сільськогосподарського підприємства є базисом для формування механізму обліково-аналітичного забезпечення звітності сталого розвитку й утворення системи пріоритетних інтересів зацікавлених користувачів інформації та їх гармонізації з інтересами інших стратегічно важливих стейкхолдерів. Менеджери, або топ менеджери сільськогосподарських підприємств є завершальним ланцюгом у процесі формування фінансової та нефінансової звітності, на яких покладено процес управління формування звітності сталого розвитку.

А.О. Новицька та Е.М. Ільніцький визначають процес управління, як діяльність суб'єкта управління з узгодження спільної праці персоналу організації для досягнення її цілей, який є єдністю трьох складових: змісту, організації та технології здійснення. Процес менеджменту охоплює певні категорії: керуюча та керована системи організації, функції менеджменту, методи менеджменту, управлінські рішення, комунікації, керівництво [12, с. 271]. З точки зору сталого розвитку та звітності процес управління повинен обов'язково охоплювати не тільки всі

процеси до формування звіту сталого розвитку, але й бути безперервним та зі зворотним зв'язком: зміст (задачі) – планування – організація – виконання – оцінка – зміст (задачі). Це й складає методологію процесу обліково-аналітичного забезпечення управління сталим розвитком.

К.В. Безверхий визначає процес формування інтегрованої (нефінансової – прим. авт.) звітності, як процес, що має завершення. Цей процес включає два етапи: 1) підготовку методичної бази формування інтегрованого звіту; 2) організацію збору інформації [1, с. 10]. На нашу думку, методика процесу обліково-аналітичного забезпечення звітності сталого розвитку сільськогосподарського підприємства є циклічною та містить підготовчий етап і фазу організації та складання звітності сталого розвитку сільськогосподарського підприємства, за якими слідує верифікація, оприлюднення, аналіз відгуків стейкхолдерів.

Таким чином, після вивчення наукових розробок в сфері досліджень звітності сталого розвитку та власного спостереження постає необхідність у графічному відображенні системи управління обліково-аналітичного забезпечення формування звітності сталого розвитку сільськогосподарського підприємства (рис. 2).

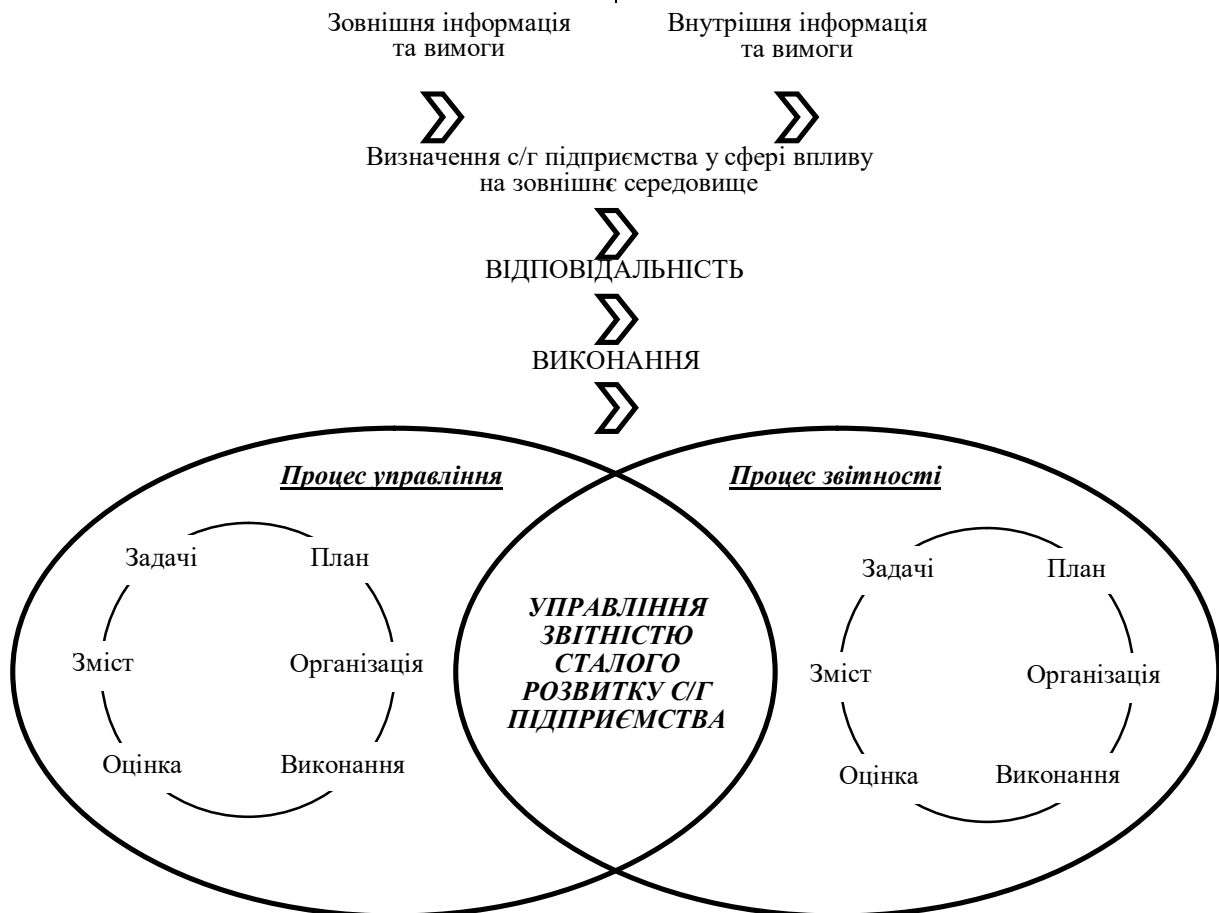

Рис. 2. Система управління обліково-аналітичного забезпечення формування звітності сталого розвитку сільськогосподарського підприємства

Джерело: розроблено автором.

Бухгалтерський облік

М.В. Корягін та П.О. Куцик у своєму монографічному дослідженні розглядають «парадигмальний зсув бухгалтерської звітності» – перехід від сукупності фінансової та нефінансової звітності до парадигми бухгалтерської інтегрованої звітності та поступового процесу її остаточного оформлення й формування. Основним задумом складання інтегрованої звітності шляхом ефективного поєднання внутрішніх інформаційних ресурсів, є зведення у складі єдиного звіту інформації, необхідної для прийняття стратегічних управлінських рішень, зокрема, в частині управління, створення й збереження вартості та управління стратегічною стійкістю підприємства [7, с. 142].

Аналогічної думки дотримуються С. Адамс та Р. Сімнетт, зауважуючи, що інтегрована звітність є новою парадигмою звітності, яка є цілісною, стратегічною, адаптивною, змістовною та актуальною до різних часових вимірів [17, с. 292]. Отже, основною ознакою нової парадигми звітності сталого розвитку є орієнтація обліково-аналітичного процесу на еко-соціальні та економічні фактори створення доданої вартості сільськогосподарського підприємства, внаслідок чого звітність сталого розвитку є більш доцільною для стейкхолдерів та інших користувачів.

Стейкхолдери, певна річ, мають своє бачення та потребують не тільки звітування щодо фінансових результатів діяльності, а й нефінансових, що призводить до формування групи чинників впливу на аналітичні процеси складання звітності сталого розвитку. Тобто, визначається роль сприйняття нефінансової інформації та формується система управління аналітичними заходами.

Як відзначають Л. Дональдсон і Дж. Девіс, відносини зі стейкхолдерами є «найважливішим активом, яким повинні управляти менеджери, що і є кінцевим джерелом організаційного багатства» [18, с. 152]. Саме ці взаємини між групами та індивідами, зацікавленими в діяльності конкретного підприємства, досліджує теорія зацікавлених сторін, на основі якої формується бачення стейкхолдерів минулих, теперішніх і майбутніх результатів сільськогосподарського підприємства. З точки зору будь-якої сторони, підприємство розглядається сукупність інтересів і відносин інших сторін, а зовнішні стейкхолдери зі своїм баченням є законодавцями стратегії формування звітності сталого розвитку.

Цікавим для подальших досліджень є виокремлення трьох стратегій формування нефінансової звітності М.А. Проданчуком [13, с. 205-206] та А.В. Блакитою [2, с. 127]:

1) Довільна форма, яка у практичній діяльності є найпоширенішою формою звіту, та призначена для зовнішніх користувачів і не вимагає проведення соціального аудиту.

2) Комплексні звіти:

– комплексний звіт за методом потрійного підсумку (Triple Bottom-Line);

– комплексний звіт методом за Лондонської групи порівняльного аналізу;

– комплексний звіт за методом групи корпоративного громадянства.

3) Стандартизовані звіти (за стандартами Саншайн; GRI; AA1000; SA8000).

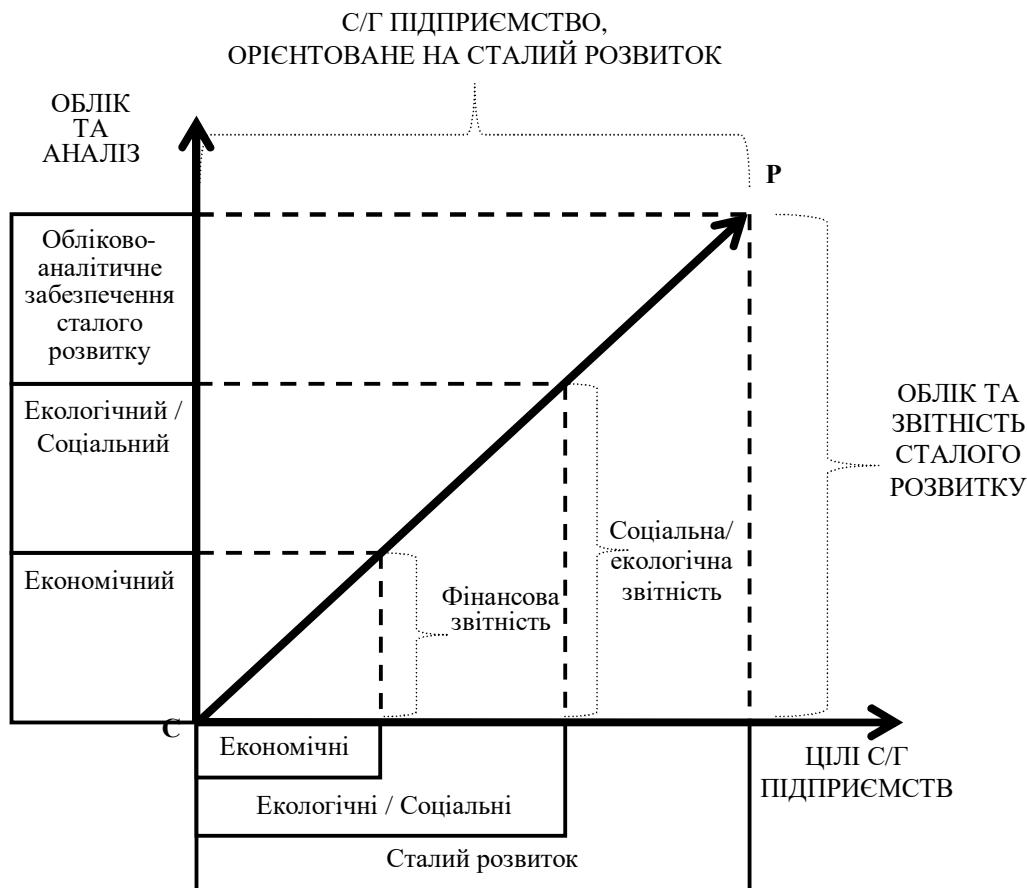
Звітність сталого розвитку сільськогосподарського підприємства розроблена за будь-якою стратегією однаково піддається внутрішній верифікації та зовнішній оцінці саме стейкхолдерами. Великі та середні сільськогосподарські підприємства можуть дозволити собі верифікацію зовнішніми аудиторами. Для малих і мікропідприємств саме прагнення та усвідомлення формування звітності сталого розвитку є зрушенням у інформаційно-інноваційному процесі.

Сучасна концепція бухгалтерського обліку має тенденцію нехтувати навколишнім середовищем і соціальними проблемами, що призводить до її неефективності, оскільки використання ресурсів полягає в максимізації їх цінностей в довгостроковій перспективі, пов'язаній з діяльністю сільськогосподарського підприємства.

Процес звітності сталого розвитку ґрунтується на загальноприйнятих та специфічних принципах, які частково відрізняються від принципів фінансової звітності, визначених національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку [15]. Отже, звітність сталого розвитку є похідною від фінансової звітності.

Інтегрована звітність дозволяє корпоративним підприємствам надавати уявлення про зв'язок між організаційною стратегією, управлінням, фінансовими результатами і соціальним, екологічним та економічним контекстом діяльності. Стандартної форми інтегрованого звіту не існує, через те Міжнародний комітет з інтегрованої звітності сформулював базові принципи, якими слід керуватися при його складанні. Проте, залишаються проблеми, пов'язані з розробленням і впровадженням інтегрованої звітності у практику [9, с. 1130]. Саме визначення меж вимірювання показників еко-соціальної та економічної діяльності в рамках сталого розвитку є основним завданням майбутніх науково-методичних розробок та стандартів.

В.А. Дерій у дослідженні нефінансової звітності звертає увагу на поєднання обліку й аналізу соціальної звітності, яку і вважає нефінансовою. Окрім того, визначає основні завдання соціального обліку – «збір, обробка, передача інформації про економічний, екологічний і соціальний стан підприємства, його працівників та зацікавлених сторін», а також аналіз – «порівняння фактичних і планових показників нефінансової звітності; проведення факторного та SWOT-аналізу за кілька років; надання пропозицій щодо застосування тих чи інших показників в конкретному підприємстві» [4, с. 97]. Нами, на основі поєднання та взаємозалежності обліку та аналізу нефінансової звітності, візуалізовано вектор впровадження звітності сталого розвитку у межах цілей сільськогосподарських підприємств (рис. 3).

Рис. 3. Вектор впровадження звітності сталого розвитку у межах цілей та варіантів обліково-аналітичного забезпечення сільськогосподарських підприємств

Джерело: розроблено автором.

Відокремлення нефінансової звітності від фінансової постійно здійснюється завдяки введенню нових класифікаційних ознак і відповідних видів обліку та аналізу в аспекті відповідальності сталого розвитку. До додаткових класифікаційних ознак можна віднести цілі сільськогосподарського підприємства і міру дотримання ним норм соціальної відповідальності. Вектор SP рисунка 5 охоплює використання всіх видів обліково-аналітичного забезпечення еко-соціального та економічного розвитку.

В основі функціонування інституту звітності сталого розвитку є його «парадигма» як сукупність узагальнених ідей, гіпотез, методологічних підходів, котрі розділяються науковим співтовариством, є прийнятними для інших інститутів та оформлені у вигляді наукових теорій [5, с. 151]. У разі, коли в рамках існуючих теоретичних постулатів науковий інститут не може ефективно вирішувати поставлені перед ним питання необхідна зміна його парадигми [19]. Нова парадигма має не тільки орієнтувати розвиток бухгалтерського обліку на перспективи переходу людства до гармонійної економіки, але й сприяти прискоренню цього переходу через запровадження прогресивних облікових систем [5, с. 153].

На основі вище наведених досліджень науковців та практиків нами визначено концептуальні рамки

національної парадигми звітності сталого розвитку сільськогосподарського підприємства, що може бути представлена наступним чином (рис. 4).

Висновки. Як свідчить практика обліку в Україні, відсутність аргументації та перцепції суспільством нових наукових парадигм, може зменшувати потребу ведення транспарентного бухгалтерського обліку. Завдає шкоди розвитку національної системи обліку сталого розвитку та його звітності зміна бухгалтерського обліку під керівництвом спотворених інформаційних систем: на рівні підприємств – примітивна подвійна бухгалтерія, на рівні держави (галузі) – сумнівна статистика, економічно необґрунтований податковий облік. Відсутність наукового бачення розвитку обліку сталого розвитку та звітності призводить до появи недосконалого законодавства та інших нормативних документів.

Нова парадигма звітності сталого розвитку призводить до підвищення траспарентності обліково-аналітичного забезпечення процесу формування звітності для власників та менеджерів сільськогосподарського підприємства з однієї сторони, та процесу управління, що задовольняє вимоги стейкхолдерів з іншої.

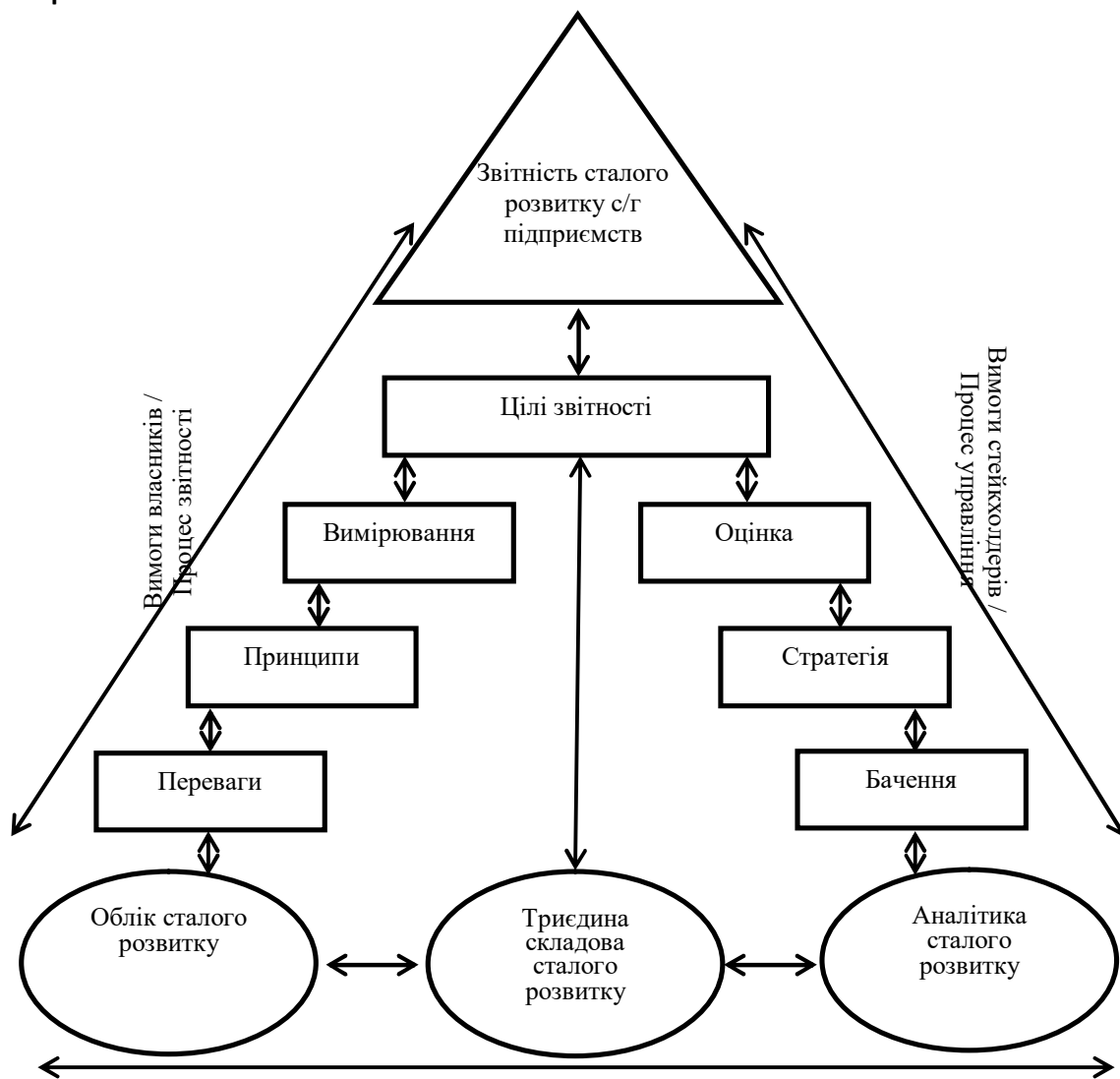

Рис. 4. Національна парадигма звітності сталого розвитку сільськогосподарського підприємства
Джерело: розроблено автором.

Спираючись на власні попередні дослідження, нами охарактеризовано «систему управління обліково-аналітичного забезпечення звітності сталого розвитку сільськогосподарського підприємства» як реєстрацію, узагальнення, перетворення та передачу інформації щодо еко-соціального та економічного стану, внутрішнього та зовнішнього впливу сільськогосподарського підприємства в командну інформацію для відповідних дій та рішень стейкхолдерів. Ця цілеспрямована програмована чи побічна система управління повинна бути спрямована на досягнення кінцевої мети (формування звітності сталого розвитку) за допомогою методології та методики управління обліково-аналітичним забезпеченням формування звітності сталого розвитку в режимі детермінованої чи довільної програми/регламенту. Управління системою обліково-аналітичного забезпечення формування звітності сталого розвитку сільськогосподарського підприємства, та її компонентами й процесами, з метою підвищення ефективності функціонування сільськогосподарського підприємства відбувається

ще на етапі усвідомлення еко-соціальної відповідальності, глобального планування господарської діяльності, створення підприємства, формування виробничої бази, розвитку, становлення та функціонування. Ефективність управління визначається адекватністю дії системи обліково-аналітичного забезпечення звітності сталого розвитку.

Подальші наукові дослідження будуть присвячені стандартизації обліково-аналітичного забезпечення формування звітності сталого розвитку сільськогосподарських підприємств.

4 Список використаних джерел

1. Безверхий К. В. Методичні засади формування інтегрованої звітності підприємства. *Облік і фінанси*. 2014. № 3. С. 8-14.
2. Блакіта А. В., Поляк Р. С. Нефінансова звітність як інструмент оцінювання соціальної відповідальності бізнесу. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія Економічні науки*. 2015. № 15 ч.4. С. 126-129.

3. Васильчук І. П. Нефінансова звітність як інструмент управління сталим розвитком корпорацій. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент*. 2015. Вип. 11. С. 212-215.

4. Дерій В. А. Облікові та аналітичні компоненти нефінансової звітності та їх роль в економічній системі. *Збірник наукових праць ВНАУ. Серія: Економічні науки*. 2014. № 2. С. 95-103.

5. Жук В. М. Парадигма бухгалтерського обліку економіки гармонійного розвитку. *Економічні науки. Серія: «Облік і фінанси»*. *Збірник наукових праць*. Луцьк: ЛНТУ. 2009. Вип. 6(24). С. 148-159.

6. Король С. Нефінансова звітність підприємства. *Вісник Київського національного торговельно-економічного університету*. 2011. № 6. С. 102-113.

7. Корягін М. В., Куцик П. О. Проблеми та перспективи розвитку бухгалтерської звітності: монографія. Київ: Інтерсервіс, 2016. 276 с.

8. Костирко Р. О. Інтегрована модель звітності компаній: передумови, принципи, складові. *Економіка України*. 2013. № 2. С. 18-28.

9. Костюченко В. М. Інтегрована звітність як інноваційна модель звітності корпоративних підприємств України. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. Вип. 8. С. 1126-1130.

10. Мацьків Р. Т. Нефінансова звітність – складова управління соціальною відповідальністю підприємств нафтогазового комплексу [Електронний ресурс]. *Ефективна економіка*. 2015. № 3. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3926> (дата звернення 04.12.2017 р.)

11. Москалюк Г. О. Нефінансова звітність у реалізації концепції сталого розвитку в Україні. *Облік і контроль в управлінні економічною стійкістю підприємств в умовах глобалізації*: монографія / під ред. В. Ф. Максимової. Одеса: ОНЕУ, 2014. С. 323-373.

12. Новицька А. О., Ільницький Е. М. Процес управління підприємством та шляхи його вдосконалення. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2012. Вип. 22.5. С. 270-274.

13. Проданчук М. А. Нефінансова звітність – ефективний інструмент в реалізації управлінських рішень. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)*. 2013. № 2(2). С. 202-214.

14. Романенко О. А., Комірна О. В. Аналіз інтегрованої звітності у забезпеченні сталого розвитку суспільства. *Глобальні та національні проблеми економіки*. Електронне наукове фахове видання. 2017. Вип. 17. С. 880-887.

15. Руководство по отчетности в области устойчивого развития [Електронний ресурс]. URL: <https://www.globalreporting.org/resource/library/GRI-G3-Russian-Reporting-Guidelines.pdf> (дата звернення 11.12.2017 р.)

16. Свірко С. В., Баришнікова О. М. Звітність сталого розвитку як засіб відображення стану економіко-екологічної безпеки підприємства. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2015. № 3(33). С. 309-325.

17. Adams S., Simnett R. Integrated Reporting: An Opportunity for Australia's Not-for-Profit Sector. *Australian Accounting Review*. 2011. Volume 21. Issue 3. pp. 292-301.

18. Donaldson L., Davis J. Boards and Company Performance – Research Challenges the Conventional Wisdom. *Corporate Governance: An International Review*. 1994. Vol. 2 Issue 3. pp. 151-160.

19. Kuhn T. S. The Function of Dogma in Scientific Research. in A. C. Crombie (ed.). *Scientific Change (Symposium on the History of Science, University of Oxford, 9-15 July 1961)*. New York and London: Basic Books and Heineman, pp. 347-363.

4 References

1. Bezverkhyy, K. V. (2014). Metodichni zasady formuvannya integrovanoi zvitnosti pidpryemstva [Methodical principles of formation of integrated reporting enterprise]. *Oblik i finansy*, (3), 8-14.

2. Blakita, A. V. & Polyak, R. S. (2015). Nefinansova zvitnist jak instrument ocinjuvannya socialnoi vidpovidalnosti biznesu [Nonfinancial reporting as a tool for evaluating the social responsibility of business]. *Naukovyj visnyk Hersonskogo derzhavnogo universytetu. Serija Ekonomichni nauky*, (15), 126-129.

3. Vasilchuk, I. P. (2015). Nefinansova zvitnist jak instrument upravlinnja stalym rozvytkom korporacij [Non-financial reporting as a management tool for the sustainable development of corporations]. *Naukovyj visnyk Mizhnarodnogo humanitarnogo universytetu. Serija: Ekonomika i menedzhment*, (11), 212-215.

4. Deriy, V. A. (2014). Oblikovi ta analitychni komponenty nefinansovoi zvitnosti ta ih rol v ekonomichnij systemi [Accounting and analytical components of non-financial reporting and their role in the economic system]. *Zbirnyk naukovykh prac VNAU. Serija: Ekonomichni nauky*, (2), 95-103.

5. Zhuk, V. M. (2009). Paradygma buhgalterskogo obliku ekonomiky harmonijnogo rozvytku [Accounting Paradigm of economy harmonious development]. *Ekonomichni nauky. Serija: «Oblik i finansy»*. *Zbirnyk naukovykh prac*, 6(24), 148-159.

6. Korol, S. (2011). Nefinansova zvitnist pidpryemstva [Nonfinancial Reporting of the Enterprise]. *Visnyk Kyivskogo nacionalnogo torgovelo-ekonomichnogo universytetu*, (6), 102-113.

7. Korjagin, M. V. & Kucyk, P. O. (2016). *Problemy ta perspektyvy rozvytku buhgalterskoi zvitnosti [Problems and prospects of development of accounting reporting]*. Kyiv: Interservice.

8. Kostyrko, R. O. (2013). Integrovana model zvitnosti kompanij: peredumovy, pryncypy, skladovi [Integrated reporting model of companies: preconditions, principles, components]. *Ekonomika Ukrainy*, (2), 18-28.

9. Kostyuchenko, V. M. (2015). Integrovana zvitnist jak innovacijna model zvitnosti korporatyvnyh pidpryemstv Ukrainy [Integrated reporting as an innovative reporting model for corporate enterprises in Ukraine]. *Globalni ta nacionalni problemy ekonomiky*, (8), 1126-1130.

10. Matskiv, R. T. (2015). Nefinansova zvitnist – skladova upravlinnja socialnoju vidpovidalnistju pidpryjemstv naftogazovogo kompleksu [Nonfinancial Reporting – Component of Social Responsibility Management of Oil and Gas Complex Enterprises]. *Efektivna ekonomika*, (3). Retrieved 04 December 2017, from <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3926>
11. Moskaluk, G. O. (2014). Nefinansova zvitnist u realizacii koncepcii stalogo rozvytku v Ukraini [Non-financial reporting in the implementation of the concept of sustainable development in Ukraine]. *Oblik i kontrol v upravlinni ekonomichnoju stijkistju pidpryjemstv v umovah globalizacii* (pp. 323-373). Odesa: ONEU.
12. Novitskaya, A. O. & Il'nickiy, E. M. (2012). Proces upravlinnja pidpryjemstvom ta shljahy jogo vdoskonalennja [Process of enterprise management and ways of its improvement]. *Naukovyj visnyk NLTU Ukrainy*, (22.5), 270-274.
13. Prodanchuk, M. A. (2013). Nefinansova zvitnist – efektyvnyj instrument v realizacii upravlinskyh rishen [Nonfinancial reporting an effective tool in the implementation of management decisions]. *Zbirnyk naukovykh prac Tavrijskogo derzhavnogo agrotehnologichnogo universytetu (ekonomichni nauky)*, (2), 202-214.
14. Romanenko, O. A. & Komirna, O. V. (2017). Analiz integrovanoi zvitnosti u zabezpechenni stalogo rozvytku suspilstva [Analysis of Integrated Reporting in Ensuring Sustainable Development of Society]. *Globalni ta nacionalni problemy ekonomiky*, (17), 880-887.
15. Global reporting Initiative. *Rukovodstvo po otchetnosti v oblasti ustojchivogo razvitija [Guidelines for reporting on sustainable development]*. Retrieved on December 11, 2017, from <https://www.globalreporting.org/resource/library/GRI-G3-Russian-Reporting-Guidelines.pdf>
16. Svirko, S. V. & Barishnikova, O. M. (2015). Zvitnist stalogo rozvytku jak zasib vidobrazhennja stanu ekonomiko-ekologichnoi bezpeky pidpryjemstva [Sustainability reporting as a means of reflecting the state of the company's economic and environmental security]. *Problemy teorii ta metodologii buhgalterskogo obliku, kontrolju i analizu*, 3(33), 309-325.
17. Adams, S. & Simnett, R. (2011). Integrated Reporting: An Opportunity for Australia's Not-for-Profit Sector. *Australian Accounting Review*, (21.3), 292-301.
18. Donaldson, L. & Davis, J. (1994). Boards and Company Performance – Research Challenges the Conventional Wisdom. *Corporate Governance: An International Review*, (2.3), 151-160.
19. Kuhn, T. S. (1961). *The Function of Dogma in Scientific Research*. Scientific Change (Symposium on the History of Science, University of Oxford, 9-15 July 1961). New York and London: Basic Books and Heineman, pp. 347-363.